

Patricia López Arnaiz

HAMAICA BIZITZA BAKAR BATEAN

AMORRUA, HIRA ETA MENDEKU NAHIA EMAKUME BATEN MOTORRAK ERE IZAN DAITEZKE

Nina iragarritako *señorizidio* baten kronika da –Irantzu Varela-ren terminoa erabiliz–. Pantaila handira orain iritsiko den filmak kontatzen du nola 30 urteren ondoren emakume zauritu bat herrira itzultzen den eskopeta batekin, etengabeko hileko moduko batek jota, gaztetxo zelarik sexu abusu larriak egin zizkion gizona hiltzeko. Patricia López Arnaiz da emakume hori, *Nina*, *Cocó*ren ama *20.000 especies de abejas*-en edo *Anerena Ane* filmean ere. Barne indarra eta hauskortasuna begi pare batean bilduta.

 REYES ILINTXETA JOSU SANTESTEBAN / ARGIA CC BY-SA

Interpretazio maratoi moduko bat izan da *Nina*-ren filmatzea?

Zalantzarik gabe. Oso lan gogorra izan da. Zauri ikaragarria duen pertsonaia da. Etengabeko sufrimendu horretan une kritiko batera iristen da non mendekurako grina bizia sortzen zaion, ezer galtzekorik ez duelako jada. Herrirako itzulera horrek jendearekin eta lekuekin berriz jarriko du harremanean. Ez dira soilik oroitzapenak, lotura fisikoak baizik. Herrira itzultzen denean Pandoraren kutxa zabaltzen da. Sekuentzia bakoitza zauriaren gainean berriz piko egitea da.

Bost minutuko tentsioz beteriko lehen eszenak jada erakusten du nolakoa izanen den filmaren estiloa...

Lehen planotik oso goian hasten gara. Normalean pertsonaien aurkezpen bat izaten da eta gero temperatura emozionala igotzen joaten da pelikulak aurrera egin ahala, baina hemen ez.

Andrea Jaurrieta zuzendariak eta biok asko landu genuen hori, lehenago zer gertatu zen argi edukitzeko eta emozioekin konektatzeko.

Testu gutxirekin gauza asko kontatzen duzu, ezta?

Gure lana da pertsonaiaren uneko egoera bizitzea, testua izan ala ez. Nire pertsonaiak ez du atsedetik film osoan. Oinazea eta odola beti daude presente. Ez dago zauri hori ukitzen ez duen plano bakar bat ere.

Iazko maiatzean amaitu genuen sei asteko filmazioa. Oso gustura izan nintzen lan talde zoragarriarekin, Mundakan, baina emozionalki oso lan sutsua izan zen eta horretaz ohartu nintzen bukatutakoan. Etxera iristean faktura iritsi zitzaidan. Bat-batean bajoi itzela izan nuen. Beste filmaketa batzuk izan ditut gogorrek, baina ez hau bezainbestekoak. Egunero hamaika ordu ematen baduzu sexu abusuen egoera horretan sartuta, iruditegi hori elikatzen, higadura emozionala oso sakona da. Sendatze tarte bat behar izan nuen hori dena garbitzeko.

Nola prestatzen duzu pertsonaia?

Lehenik gidoiaren analisi zehatz eta sakona egiten dut. Ideiak idazten noa

Patricia López Arnaiz

GASTEIZ, 1981

Aktorea. Publizitatea eta Harreman Publikoak ikasi zituen EHU, Leioan, eta 25 urte zituela antzerki eta interpretazio ikastaroak egiten hasi zen Gasteizko Ortzai Antzerki Eskolan. 2010ean *80 egunean* filmean parte hartu zuen eta 2017tik aurrera *Baztango trilogian* Amaia Salazarren ahizparen papera egin zuen. Gerortik ez da geldirik egon. 2021ean Goya saria irabazi zuen *Ane*-rekin eta aurten hautagaia izan da *20.000 especies de abejas* lanarekin. Denera hogei filmetan parte hartu du eta zortzi telesailetan. Antzerkian *La casa de Bernarda Alba* egin berri du Alfredo Sanzol iruindarraren zuzendaritzapean eta beste iruindar batekin, Andrea Jaurrietarekin, lan egin du *Nina* filmean. Malagako Zinemaldian estreinatu eta Kritika Epaimahaiaren Sari Berezia jaso ostean, maiatzaren 10ean iritsiko da zinema aretoetara.

hainbat zutabetan eskema bat eginez. Gero sintetizatzen dut, zer gertatzen den ondo ulertzeko eta hori dena egin ondoren testua ikasten dut.

Analisi denbora horretan guztian irudimenarekin lanean aritzen naiz aldi oro. Autoa gidatzen edo txakurrarekin mendian nabilenean ari naiz horrekin bueltaka. Gustatzen zait la-saitasun aski izatea sare moduko bat hedatu eta han biltzeko pertsonaia eraikitzeko balio dezakeen guztia: irakurgaiak, musika...

Entseguetan hasi baino lehen dena prest izatea eta proposamen bat eramatea gustatzen zait. Gero hasten da zuzendariarekiko elkarlana eta hor lengoaia komun bat aurkitzea da garrantzitsuena. Giza izaeraren arabera idatzita dagoenean, testu batek ez ditu soilik egoerak eta gertaerak kontatzen, baizik eta pertsonaien bizipenak modu koherentean. Hori dena oso garbi ez badago, zuk zeuk, aktore moduan, falta dena asmatu behar duzu.

Nina-ren kasuan jantziek laguntzen dute.

Jakina! Andreak badu oso gustu ona eta alde horretatik niri oso originala eta desberdina iruditzen zait film hau. Badakar proposamen estetiko oso berezia eta indartsua. Oso piktorikoa da. Kolore gorriak, adibidez, berebiziko garrantzia du. Odolaren eta jantzien gorria. Oso zinematografikoa da eta pertsonaia ikoniko bat lortu du. Paisaiak ere ikusgarriak dira. Zineman ikusteko pelikula da argi eta garbi.

Pelikulan oso ongi ikusten dira abusuak zurrizko patriarkatuaren zenbait justifikazio mekanismo: gu biok oso maiteminduta geunden... gure amodio historia oso polita izan zen...

Hala da. Nire ustez, hemen oso agerian gelditzen da bortizkeria kasu bat dela. Kontsentimenduz hitz egin daiteke baldintza berdintasuna dagoenean, baina pertsona bat haur edo gaztetxo bat denean, adibidez, harremana erabat asimetrikoa da, adingabe batek ez baitu bizi-ibilbide bat eginga aski baliabide emozional izateko eta era-

baki libre bat hartu ahal izateko. Eta are hauskorrago bihurtzen da abusua egiten duena figura boteretsu bat denean adin, eskarmentu, estatus sozial edo intelektual handiagoak dituelako.

Espero dut film honek balio izatea delitua zer den identifikatzen laguntzeko. Zorionez, aurrerapausoak ematen ari gara eta gauzak aldatzen ari dira azken urte hauetan. Hori oso ongi ikusten da, adibidez, duela hiru urte Vanessa Springora idazle frantziarrak plazaratu zuen *El consentimiento* (Onespena) liburua. Hor kontatzen du nola Gabriel Matzneff 50 urteko idazle ospetsuak seduzitu zuen berak 14 urte zituenean. Pederastra ospetsua zen, jendaurrean eta bere liburuetan neskak eta mutikoekin oheratzen zela kontatzen zuen harro, eta bere prestigioagatik dena baimentzen zitzaion. Pelikula honetan ere neska oso maiteminduta sentitzen zen, hasieran behintzat, baina horrek ez du justifikatzen abusua.

Kontsentimenduz hitz egin daiteke baldintza berdintasuna dagoenean, baina pertsona bat haur edo gaztetxo denean, adibidez, harremana erabat asimetrikoa da"

Herriaren isiltasun konplizea ere kritikatzeko da film honetan.

Bai. Denek egia jakin arren inork ez zion neskarri lagundu eta inork ez zuen ezer esan gizon ospetsuaren aurka. Horrek adierazten digu zenbat bortizkeria kasu baimentzen dugun nahita edo nahi gabe. Horregatik, garrantzitsuena da erasotzailak eta erasoak identifikatzen ikastea.

Ingurune artistiko kulturaletan batzuetan gertatzen da liluramenduak zaurgarritasuna sorrarazten duela.

Espainiako zinemagintzan jazarpenik sumatu duzu inoiz?

Salaketak agertzen ari dira. Zinemagintzaren alorrean hierarkia nabarmena dago eta, horretaz gain, lan egiteko behar handia. Horrek guztiak leku zaugarri batean jartzen ditu emakume asko. Hala ere, duela 40 urte normaltzat hartzen ziren portakera batzuk orain ez dira onartzen eta biktimizek, ausardia handiz, salatzen dute, haien lan etorkizuna jokoan jarri arren.

Zein da film honen mezu nagusia?
Hau western bat da. Mendeku gog-

sea da protagonista mugiarazten duena. Gertatzen dena da mendekua beti gizonak bereganatu duten zerbait dela. *Nina* José Ramón Fernándezen izen bereko antzezlanean oinarrituta dago, eta hori, aldi berean, Chejoven *Kaioa*-n. Lan horietan barkamena eta maitasuna lehenesten dira, eta film honetan, ordea, mendekua da helburua. Erakusten du emakume batek ere mendekua har dezakeela. Amorrua, hira eta mendeku nahia emakume baten motorrak ere izan daitezke. Ahalduntze ariketa bat da, finean.

Duela gutxi Angustiasen papera egin duzu *La casa de Bernarda Alba* antzezlanean. Loturarik ikusten duzu bi pertsonaien artean?

Bai. Biak dira sexu-indarkeriaren biktimak. Tragedia hau erraietatik ateratzen zaio Lorcarri. Muturreko egoera da. Angustiasentzat Peperekin ezkontzea etxe itogarri horretatik ateratzeko bere azken aukera da, Ninarentzat bezala. Bernarda eta bere alabak dira sistemak bortxaz moldatutako pertsonak, sistema bera betikotzera kondenatuta.

Bernardaren etxeak sistema irudikatzen duen mikrokosmos bat da eta Angustiasek handik eskapatu nahi du, baina ohartu egiten da kanpoan dagoena ez dela askoz hobea. Emakume izanda, ihes egiterik ez dago.

Mundu hobe bat ezin daitekeela lortu pentsatzea frustragarria da ezta?

Jakina, baina hori da pertsona askok munduan bizi duten egoera esklabotza, pobrezia, prekarietatea edo indarkeriarengatik. Hori hala da eta ez da beste alde batera begiratu behar.

Gogorik zenuen antzerkira itzultzeko?

Bai, handia. Azken finean, nire jatorria itzultzeko aukera bat izan da eta hontan zergatik nagoen birpentsatzen lagundu dit. Oso hilabete politikak izan dira otsailean estreinatua genuenetik, baina amaitu dugu jada. Madrilen bi hilabetez aritu gara eta beste bost hiritan egon gara, tartean Iruñean, bertakoa delako Alfredo Sanzol zuzendaria. Oso ederra izan da dena eta orain berriro zinema egiteko beharra sentitzen dut.

Oso pertsonaia intentsuak egin dituzu, bereziki azken sei urte hauetan. Zergatik bilatzen zaituzte, zure ustez?

Hori zuzendariak esan beharko lukete. Andreak esan zidan hauskortasuna eta indarraren arteko nahasketa zela nahi

zuen. Niri western bat egitearen ideiak harrapatu ninduen. Kode hori esploratzea oso interesgarria izan da, bereziki kode hutsean ez garelako gelditu. Western bat egitera jolastu gara, baina protagonista den pertsona horri barrutik zer gertatzen zaion ikusiz.

Azken hitza

WESTERN BAT

"Marmitako edo Matxixako western deitu diote *Nina* filmari. Mundakan filmatu da, baina existitzen ez den herri batean kokatzen da istorioa. Nahasketa bat da. Gidoia irakurri nuen Errioxako Cenicerro, nire aitaren herria, etorri zitzaidan burura. Kasinoa, orkestra, prozesioa... txikitako udak gogoratu nituen. Baina Andreak kostaldean kokatu du. Itsasargiaren argi-sorta hori, aldika gauzak erakusten eta ezkutatzen dituena, irudi polita da. Metaforaz betetako filma da, pertsonaia nolakoa den eta zer bizitzen ari den irudien bidez erakusten duena".

Erabaki gogorra izan zen zuretzat aktore profesional bihurtzea?

Antzerkia ikasten 25 urterekin hasi nintzen, baina nire asmoa ez zen profesionala izatea. Nik publizitatea ikasi nuen Leioan, baina ez zitzaidan gustatu eta bukatu nuenean joan nintzen taberna batean lan egitera. Hainbat tokitan aritu nintzen, besteak beste ikastola bateko jantokian monitore gisa. Beti izan dut barruan dudana erakusteko beharra eta horretarako hainbat bide arakatu izan ditut.

Gaur egun nire agentea denak eskolako antzokian ikusi ninduen eta proiektu batean lan egiteko deitu zidan. Horrela Moriartiren *80 egunean* filmean parte hartu nuen, baina gero lanean eta ikastaroak egiten jarraitu nuen. Tarteka iristen zitzaizkidan gauzatxoak, esaldi bateko pertsonaiak. Egiten nituen, baina ez nuen bereziki gozatzen. Ez nekien lanbide gisa gustatuko zitzaidan ala ez. 36 urterekin, duela zazpi urte, bat-batean Baztango trilogiarako egin nuen proba

bigarren mailako pertsonaia baterako eta hor konturatu nintzen lan hau benetan gustatzen zaidala. Pertsonaia bat egin behar nuen eta ikusi nuen ikasitako guztiak balio zidala horretarako. Eskatu nuen eszedentzia lanean, badaezpada ere, baina hainbat lan eskaintza hasi zitzaizkidan etortzen eta azkar utzi nuen. Orduan bidali nuen mezu bat baja boluntarioa eskatzeko eta hura une goangarria izan zen. Atzera bueltarik gabea.

Oso urte biziak izan dira. Ordura arte niretzat lana diru iturri bat izan zen eta orain, aldiz, nire bizitzaren erdigunean dago. Dena antolatu behar duzu ardatz horren inguruan. Dena aldakorra da. Errutinarik ez dago.

Eta zer moduz daramazu aldaketa?
Uste dut nire izaeran ba dela zerbait horrekin zerikusirik duena, baina bada ere iturrira itzultzeko beharra. Arabako herri batean bizi naiz eta, lan

eta lan artean behar dut etxera itzuli eta familiarekin eta nire jendearekin egon. Tarteka erretiroa behar izaten dut. Kanpora ateratzen zarenean estimulu asko dago. Esposizioa ikaragarria da. Zaila da imajinatzea zinemaldietara joatea edo promozio lana egitea zein nekagarria den. Errodaje batek baino gehiago higa-

tzen zaitu askotan. Egia esan, gainezka egiten dudanean herrira joan eta han sendatzen naiz. Bestalde, oso lan polita da eta berehala pizten zait ilusioa proiektu berriak iristen zaizkidanean.

Nola ikusten duzu Euskal Herriko zinemaren egoera?

Momentu oso onean dago. Filmazio piloa egiten dira eta, horretaz gain, sortzen ari den hemengo zinema mugimendua oso interesgarria da. Kalitate handia dago eta euskararen presentzia ari da normalizatzen pantaila handian. Horrekin muga handi bat gainditu da. Azkenaldi honetan bistan da kanpoko jendeak gogo daukela hemen egindako zinema ikusteko. Talentu itzela dago.

ma ikusteko. Talentu itzela dago.

Etorkizun hurbila nola dakusazu?

Maiatzaren 20an pelikula berri bat hasiko gara filmatzen Euskadin eta Madrilan, eta horretan protagonista izango naiz. Eta udan atseden hartzeko asmoa dut. ●

**GIPUZKOA
BERTSOTAN
24**

2. FASEA

www.bertsozale.eus
www.bertsosarrerak.eus

Maiatzak 25

ANTZUOLA

Torresoro Eraikina

PASAIA

Juanba Berasategi Espazioa

Maiatzak 26

ALEGIA

Zinema Aretoa

USURBIL

Sutegi Aretoa

Ekainak 1

ATAUN

Herri Antzokia

ELGETA

Kafe Antzokia

Ekainak 2

HERNANI

Biteri Aretoa

SORALUZE

Herri Antzokia

Antolatzailea:

Laguntzailea:

